

RAVZA-i EVLİYÂ

(روضۃ اولیاء)

Bursa'da yaşamış Osmanlı âlim,
mutasavvıf ve şairleri hakkında
Baldırzâde Mehmed Efendi
(ö. 1060/1650)

tarafından yazılan
ve *Vefeyât-ı Baldırzâde*
adıyla da anılan eser

(bk. BALDIRZÂDE MEHMED EFENDİ).

RAVZA-i MUTAHHARÂ

(روضۃ مطہرۃ)

Mescid-i Nebevî içinde

Hz. Peygamber'in

kabri ile minberi arasındaki bölüm.

Sözlükte "tertemiz bahçe" anlamına gelen *ravza-i mutahhara* adlandırması, Hz. Peygamber'in eviyle minberi arasının cennet bahçelerinden (*ravza*) bir bahçe olduğunu bildiren hadisine dayanır (Buhârî, "Ta'avvû", 18; Müslim, "Hac", 500-502). Resûl-i Ekrem ayrıca, Mescid-i Nebevî'de kılınan namazın Mescid-i Harâm hariç diğer yerlerde kılınan namazdan bin kat daha faziletli olduğunu haber vermiş (Buhârî, "Fazlû's-salât fî Mescidi Mekke ve'l-Medîne", 1; Müslim, "Hac", 505-510), bu hadisler Resûlullah'ın mescidinin faziletine, onun içinde de Ravza-i Mutahhara'nın daha faziletli olduğuna delil sayılmıştır. Ancak sözü edilen mekânın genişliği ve ifadenin mecaz olup olmadığı konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. İmam Mâlik gibi bazı âlimler hadisi zâhirî mânâsına göre yorumlamayı daha uygun görmüştür (Semhûdî, II, 162). Bazılarına göre ise yapılan ibadetler sebebiyle burası rahmetin inmesi, insana mutluluk vermesi açısından cennete benzer. Dolayısıyla Resûl-i Ekrem'in cennetin anarın ayakları altında, kılıçların gölgesinde bulunduğu ve hasta ziyaret eden kimsenin cennet bahçelerinden bir bahçede olduğuna dair sözleri veya güzel geçen bir gün için, "Bugün cennet günlerinden biriydi" denilmesi gibi mecazi bir anlam ifade eder (İbnü'l-Esîr, I, 493; Semhûdî, II, 164, 165).

Hz. Peygamber'in evinden maksadın Hz. Âişe'nin odası mı (hücre-i saâdet), yoksa mescidin doğu duvarı boyunca sıralanan hanımlarına ait odaların tamamı mı, minberden maksadın bulunduğu yer mi, yoksa hücre-i saâdet hizasındaki batı duvarı mı olduğu konusunda da farklı görüşler nakledilir. Eyüp Sabri Paşa bu konudaki görüşleri dikkate alarak Ravza-i Muta-

ra planıyla ilgili üç değişik çizim yapmıştır (*Mir'âtü'l-Haremeyn*, II, 154-156).

Bazı âlimler Ravza-i Mutahhara'nın alanının bütün mescidi kapsadığını söylemiş, ravzanın Mescid-i Nebevî ile musallâ arasında olduğunu bildiren bir rivayete dayanarak Mescid-i Nebevî ile bayram musallâsı (Mescid-i Gamâme) arasında kalan alanı buna dahil edenler de olmuştur (İbn Şebbe, I, 138). Ancak Ravza-i Mutahhara'yı hücre-i saâdet ve minber arası olarak ifade eden rivayetler daha güçlüdür.

Günümüzde Ravza-i Mutahhara'nın güneyi mihrabın hemen kible tarafındaki demir korkuluk ve kitap raflarıyla sınırlanmış olup doğudan batıya 22 m., kuzeyden güneye 15 m. olmak üzere yaklaşık 330 m²-lik bir alanı kapsamaktadır. Batı tarafında III. Murad'ın armağanı olan minberle ortada Kayıtbay döneminden kalan mihrap yer alır. Bu alanda her biri ayrı bir hâtırayı yaşatan sütunlar bulunmaktadır. Muhallaka sütunu Hz. Peygamber'in minber yapılmadan önce dayandığı hurma kütüğünün yerindedir ve kibleye göre sağ taraftan mihraba bitişiktir. Halûk adlı bir koku sürülmesi sebebiyle bu adla anılan sütun, Resûl-i Ekrem'in minberde hutbe okumaya başlaması üzerine hurma kütüğünün inlemesinden dolayı Hannâne, Haccâc b. Yûsuf'un gönderdiği mushafın burada bir sandık içinde korunmasından dolayı Mushaf sütunu diye de anılmıştır. Kur'a sütunu, Hz. Peygamber'in kible değişikliğinden sonra on gün kadar namaz kılıp sonra bilinen mihrabına geçtiği yerdedir. Hz. Âişe'nin, "Eğer orada ibadetin ne kadar faziletli olduğunu bilselerdi insanlar izdiham sebebiyle aralarında kura çekerlerdi" şeklindeki sözünden dolayı buraya Kur'a veya Âişe sütunu denilmiştir. Muhacirler-

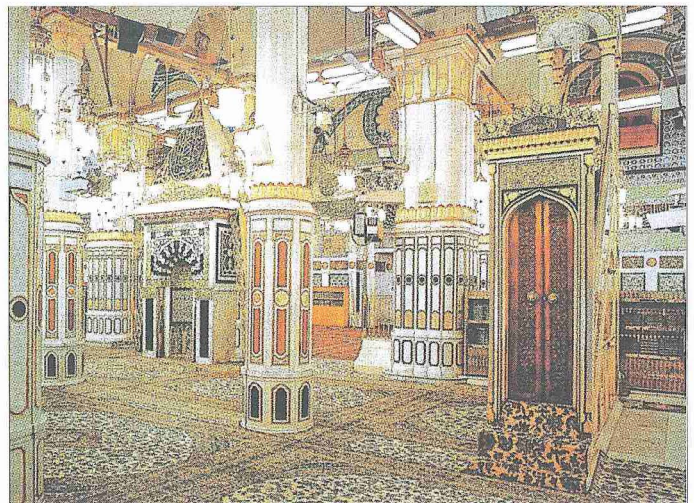
den bazıları bu sütunun yanında toplanmayı âdet edindiklerinden Meclisü'l-muhâcirîn olarak da anılırdı. Tövbe (Ebû Lübâbe) sütunu, Ebû Lübâbe'nin Benî Kurayza kuşatması sırasında yaptığı hatadan dolayı kendisini bağladığı sütundur ve Kur'a sütununun kibleye göre solunda yer almaktadır. Ravzada mevcut sütunlardan biri de Resûlullah'ın itikâfa girdiğinde üzerinde istirahat ettiği hurma yaprağından yapılmış yaygı veya yataktan (serîr) dolayı Üstüvânetü's-serîr diye anılan sütun olup Tövbe sütununun doğusunda hücre-i saâdetin şebekesiyle bitişiktir. Bunun kuzeyinde yine şebekeye bitişik olan Muhâfız sütunu (Üstüvânetü'l-mahres, Üstüvânetü Emîrî'l-mü'minîn Ali b. Ebû Tâlib) Hz. Peygamber'e bir zarar gelmemesi için Hz. Ali'nin yanında oturup onu gözetlediği yerdedir. Allah'ın, resulünü insanlardan koruyacağına dair âyet nâzil olunca (el-Mâide 5/67) orada beklemeye gerek kalmamıştır. Bu sütunun kuzeyinde Resûl-i Ekrem'in, yanında elçileri kabul ettiği Elçiler sütunu (Üstüvânetü'l-vüfûd) yer almaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

İbnü'l-Esîr, *en-Nihâye*, I, 493; *Müsned*, III, 389; İbn Şebbe, *Târîhu'l-Medineti'l-münevvere*, I, 138; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsâf* (nşr. Tânk b. Avazullah - Abdülmuhsin el-Hüseynî), Kahire 1415, I, 264; İbn Hacer el-Askalânî, *Fetihu'l-bârî*, Beyrut 1378, IV, 100; Semhûdî, *Vefâ'ü'l-vefâ' bi-ahbâri dâri'l-Muştafa* (nşr. Kâsim es-Sâmerrâî), Beyrut 1422/2001, II, 156 vd., 160, 162, 164, 165, 166, 169, 174 vd.; *Mir'âtü'l-Haremeyn*, II, 147, 148, 149, 154-156; Sâlih b. Hâmid b. Saîd er-Rifâî, *Ehâdisü'l-vâride fî feza'ili'l-Medîne*, Medine 1413/1992, s. 457 vd.; Halîl İbrâhîm Molla Hâtîr, *Fezâ'ilü'l-Medineti'l-münevvere*, Beyrut 1413/1993, II, 259 vd., 275 vd.; Yûsuf Ragdâ el-Âmilî, *Me'âlimü Mekke ve'l-Medîne beyne'l-mâzi ve'l-hâzir*, Beyrut 1418/1997, s. 285-315; M. İlyas Abdülganî, *Târîhu'l-Mescidi'n-nebevî eş-şerîf*, Medine 1424/2003, s. 114 vd.

NEBİ BOZKURT

Ravza-i
Muta'h'hara'dan
bir görünüş